

Мукачівський державний університет
Кафедра психології
Кафедра англійської мови, літератури з методиками навчання
Мукачівська міська рада
Малопольський державний університет імені Вітольда Пілецького в м.
Освенцім
Поморська академія у Слупську

**Akademia
Pomorska
w Słupsku**

СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ПРОФЕСІОНАЛА У ПОСТКОВІДНОМУ ПРОСТОРИ

Збірник тез доповідей за матеріалами
Міжнародної науково-практичної конференції

Мукачево

12 – 13 т р а в н я 2 0 2 2 р.

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 18 від «10» травня 2022 р.)*

С 11

Становлення особистості професіонала у постковідному просторі :
збірник тез доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2022. 199 с

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Становлення особистості професіонала у постковідному просторі». Учасниками конференції розглянуто проблеми становлення особистості професіонала у постковідному просторі з метою вироблення рекомендацій та реалізації комплексного наукового підходу щодо підвищення соціально-адаптаційних компетентностей особистості у професійній сфері; поширення проблематики прикладних досліджень у психолого-педагогічній сфері; вивчення особливостей формування та розвитку професійно значущих особистісних якостей.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Теличко Н. В. – д.пед.наук, професор

Корнієнко І.О. – д. психол. наук, професор;

Брецько І.І. – канд.психол.наук, доцент;

Воронова О.Ю. – канд. психол. наук, доцент;

Кравченко Т.М. – доктор філософії;

Бучмей І.І. – провідний фахівець кафедри психології.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

Пислар А. Б. Становлення особистості професіонала у постковідному просторі.....	115
Подорожний В.Г., Почвірна А.В. Психологічні особливості дистанційного навчання як предмет теоретичного аналізу.....	116
Попович І. С. Дослідження психоемоційних станів педагогів у ковідний період...	118
Саранча І.Г. Мотиватори у роботі викладача в сучасних реаліях вищої освіти.....	121
Старова Ю.В., Сливка Б. О., Сливка І. О. Формування фахових компетентностей фахівців філологічного напрямку у постковідному просторі вищої освіти.....	123
Старова Ю.В., Барановська О.В., Юріна М.М. Постковідне майбутнє вищої освіти: особливості та перспективи.....	125
Старова Ю.В., Барчій М.В. Становлення особистості: персоногенетичний контекст.....	127
Старова Ю.В., Бобаль Т.І., Тенкач В.В. Психологічні наслідки пандемії covid-19 у житті сучасного студента.....	129
Старова Ю.В., Реплюк Е.С. Постковідне майбутнє вищої освіти та сталий розвиток: аналітичний огляд наукових публікацій з міжнародних видань.....	131
Старова Ю.В., Шеверя Р.Я, Шекмар А.В. Вплив інтернет-тренінгів на психологічний потенціал особистості в постковідному просторі сучасної освіти.....	133
Старова Ю.В., Шпак Н.Ю. Психологічний захист сучасного студентства у постковідному просторі.....	135
Староста В.І. (Не) змішане навчання у постковідний період у контексті професійного та особистісного розвитку студентів: погляди аспірантів та викладачів.....	137
Visnyuk I.M. Dolunnui S.S. Mediaimmunity in the context of using the positive the experience of the covid-19 pandemic.....	139
Човрій С. Ю. Посткоронавірусні трансформаційні процеси у вищій освіті.....	142
Шебанова В.І. Застосування методу аутогенного тренування при наданні психологічної допомоги особистості у постковідному просторі.....	143
Щербан Т. Д., Гоблик В. В. Психологічні особливості агресивної поведінки студентів у постковідному освітньому просторі.....	145
ЩЕРБАН Т. Д., ДІДИК Я. В. Психологічні особливості акцентуації характеру підлітка в умовах пандемії коронавірусу.....	147
СЕКЦІЯ 3. ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ З УРАХУВАННЯМ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ	150
Varchi V.V., Achilova V.M. Psychological aspectsof learning English grammar.....	150
Барчі Б. В., Берец А.С. Психологія навчання іноземної мови.....	152
Барчі Б. В., Дерич Є. В. Навчальна мотивація у вивченні іноземної мови.....	154
Varchi V.V., Klots Yu.M. Factors of effective English mastering.....	156
Барчі Б. В., Луганська Д. О. Формування іншомовної мовленнєвої компетенції у дітей дошкільників.....	158
Барчі Б. В., Морданинець С. І. До проблеми компетенцій майбутнього філолога.....	160
Барчі Б. В., Одошевська Є. С. Психологічні аспектираннього вивчення іноземної мови.....	163
Барчі Б. В., Соколова В. О. Психолінгвістичні аспекти навчання іноземної мови.....	166
Варга Л.І. Перспективи застосування мобільних додатків як засобів формування лексичної компетенції у студентів нефілологічних спеціальностей при вивченні іноземної мови	168
Гарапко В. І. Ризики відсутності традиційного освітнього процесу у закладах освіти протягом пандемії COVID-19 (на матеріалах ЮНЕСКО).....	171

власним тілом; • зниження впливу емоцій на поведінку; • набуття стійкості у стресових ситуаціях; • розвиток чутливості до світу та інших.

Література

1. Шебанова В. И. Тренинг нормализации пищевого поведения: Программа психологического сопровождения на пути к свободе от переедания. Практическое руководство. Херсон : ПП Вишемирский В. С., 2014. 394 с.

2. Шебанова В. І. Психологія харчової поведінки : дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.01. Київ, 2017. 562 с.

3. Шебанова В.І. Практики консультування та терапії в кризових ситуаціях. Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2017. 136 с.

4. Шебанова В.І. Психологічна допомога дитині, що зазнала насильства. Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2017. 252 с.

5. Шебанова В.І. Психологічна допомога жінкам, що зазнали насильства. Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2017. 232 с.

6. Шебанова В.І. Тілесно-орієнтовані техніки та прийоми подолання кризових станів. Психологічні ресурси в умовах життєвої та суспільної кризи: соціальний та особистісний виміри : колект. моногр. / наук. ред. О.Є. Блинова, відпов. ред. В.Ф. Казібекова. Херсон: Вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2021. С. 253-279.

УДК [159.942:37.011.3-057.87:316.613.434]:378:616-036.22(043.2)

ЩЕРБАН Т. Д., ГОБЛИК В. В.

Мукачівський державний університет

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ СТУДЕНТІВ У ПОСТКОВІДНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

Особистість в екстремальних умовах, спричинених умовах коронавірусом, змушена знаходитися в стані постійної тривоги та напруженості. Це накладає додаткове навантаження на психологічне самобуття та ефективність навчання. Очевидно суттєвих змін зазнає система освіти, навчання прийняло дистанційну форму.

Як свідчать результати аналізу наукових джерел, на цей час, з одного боку, накопичена значна кількість результатів досліджень психологічних особливостей самовідношення особистості в умовах пандемії [1; 2; 3;], особливостей організації навчання в екстремальній ситуації [4; 5; 6;], а з іншого боку – дослідниками відзначається зростання показників агресивної поведінки особистості. Таким чином, дослідження особливостей агресивної поведінки студентів в умовах пандемії є актуальним та має практичну значущість. Отже, мета дослідження – вивчити психологічні особливості прояву агресивної поведінки студентів в процесі дистанційної освіти в умовах екстремальної ситуації (на прикладі самоізоляції).

Соціологічне опитування проведено в травні 2020 року в Мукачівському державному університеті. Вивчалися особливості дистанційної освіти в психологічному аспекті. В опитуванні взяли участь 954 студенти. Дослідження особливостей прояву агресивної поведінки студентів досліджено

за допомогою методики А.Басса-А.Даркі (продіагностовано 85 респондентів). Діагностичне дослідження проведено на базі зазначеного університету у 2021 році.

Навчання в екстремальних умовах епідемії лише за формою дистанційне, за психологічним самопочуттям суттєво відрізняється від очної освіти, що проводиться в нормальних умовах, тобто за відсутності епідемії. Це підтверджується й результатами соціологічного опитування проведеного на базі Мукачівського державного університету [7].

Отримані результати демонструють, що на момент оголошення в країні епідемії для студентів найбільш характерним було відчуття неспокою. Це ж відчуття з поступовим згасанням було для них властиве й на день, коли вони дізналися, що в країні, в тому числі і для студентів, вводиться самоізоляція; і також на день проведення опитування (середина травня). Серед значущих форм психологічного стану студентів можна ще виокремити побоювання, а також за станом на травень – роздратування і байдужість [7, с. 16]. Як наслідок, часто роздратування детермінує розвиток та прояв агресивної поведінки. Міра агресивності включає п'ять структурних елементів: фізична, вербальна, непрямая агресія, дратівливість та негативізм. Аналіз результатів тестування за методикою А.Басса-А.Даркі дозволило виокремити три рівні вираження агресії й ворожості у досліджуваних: вищий за норму, у межах норми, нижчий за норму. Відповідно до цих рівнів, умовно були виділені три групи старшокласників: гіперагресивні, старшокласники з нормальною агресією, гіпоагресивні (див. Таблиця 1).

Таблиця 1

Розподіл показників агресивності й ворожості у студентів

Тип показника	Кількість студентів зі значеннями показника					
	вищий за норму «гіперагресивні»		в межах норми «нормальна агресія»		нижчий за норму «гіпоагресивні»	
	абсолютне число	у %	абсолютне число	у %	абсолютне число	у %
Агресивність	> 25		21 – 25		< 21	
	15	30	25	50	10	20
Ворожість	>10		7 – 10		< 7	
	20	40	24	48	6	12
Відкрита агресія	< 1		1		> 1	
	13	26	27	54	10	20
Соціальна агресія	17	34	23	46	10	20

На основі аналізу результатів методики А.Басса-А.Даркі, виявлено найбільш поширені форми вияву агресії серед студентів (див табл. 2).

Таблиця 2.

Результати дослідження студентів за видом агресії та статтю (у %)

Стать	Види агресії		
	фізична	вербальна	непряма
Юнаки	20	24	11
Дівчата	8	26	13
Разом	28	48	24

Як бачимо, студенти вдаються до вербальної (словесної) атаки частіше, ніж до фізичної і непрямой. Отримані дані доводять, що у детермінації агресії важливу роль відіграють когнітивні механізми, тобто знання, засвоєні студентами відповідно до суспільних стереотипів чоловічої або жіночої стратегій поведінки. У той же час аналіз даних свідчить, що частотність вияву вербальної агресії майже однакова як у хлопців так і у дівчат, однак хлопці частіше вдаються до фізичної агресії. Перевага вербальної агресії над фізичною у дівчат може свідчити про вищий рівень соціальної адаптації до екстремальних умов.

Узагальнюючи підкреслимо, що виникає риторичне питання: якщо студента протягом двох місяців «лихоманить», то як він може сконцентрувати свою увагу на навчанні? А якщо ще й викладача в цей самий час «лихоманить»? Тоді вони можуть тільки дистанційно «співпереживати», слугувати «детонатором» для вияву агресії, але не ні в якому разі не захоплюватися процесом інтелектуальної творчості. Зазначене доводить необхідність проведення профілактичної та корекційної роботи щодо агресивності у студентів. Лише за умови такої роботи можливе повноцінне та успішне навчання.

Література

1. Bakar A., Shah K., Qingyu, X. The effect of communication barriers on distance learners achievements. *Revista Argentina de Clínica Psicológica*. 2020. № XXIX (5). P. 248–264. DOI: <https://doi.org/10.24205/03276716.2020.1027>
2. Yadav B. Psychological and social effect of pandemic covid-19 on education system. *Globus. An International Journal of Management & IT*. 2020 b № 11(2). P.28. DOI: <https://doi.org/10.46360/globus.mgt.120201006>
3. Quadri, N.N., Muhammed, A., Sanober, S., Qureshi, M.R.N., & Shah, A. Barriers effecting successful implementation of e-learning in Saudi Arabian universities. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*. 2020. № 12(06). P. 94–107. DOI: <https://doi.org/10.3991/ijet.v12i06.7003>
4. Adedoyin, O.B., Soykan, E. Covid-19 pandemic and online learning: the challenges and opportunities. *Interactive Learning Environments*. 2020. P. 1–13. DOI: <https://doi.org/10.1080/10494820.2020.1813180>
5. Jamaludin, G.M., Supriatna, D., Burhani, A. The effect of online learning system during the covid-19 pandemic on students' learning motivation and interest in learning. *Jurnal Tatsqif*. 2020. № 18(2). P. 169–182. DOI: <https://doi.org/10.20414/jtq.v18i2.2795>
6. Miralay, F. Evaluation of distance education practice in 2020 COVID 19 pandemic process. *Near East University Online Journal of Education*. 2020. № 3(2). P. 80–86. DOI: <https://dergipark.org.tr/en/pub/neuje/issue/57004/802701>
7. Щербан Т.Д., Гоблик В.В. Дистанційна освіта в умовах екстремальної ситуації (на прикладі самоізоляції – березень-травень 2020 року): наукове видання – Мукачево: РВВ МДУ, 2020 – 160 с.

УДК 159.923-053.6:616-036.21-042.3(043.2)

ЩЕРБАН Т. Д., ДІДИК Я. В.
Мукачівський державний університет

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>